

Стипендії Наукового Товариства ім.Шевченка в Канаді 2021 року

Ось уже сьомий рік поспіль Наукове Товариство ім.Шевченка присуджує стипендії науковцям на дослідження української історії та культури, а особливо на розвідки, що стосуються діяльності українців в Канаді. Так, завдяки цій ініціативі були досліджені праця та роль визначних канадських українців у розвитку концепції мультикультуралізму - Петра Саварина (дослідження д-ра В.Полковського, 2016) та Ярослава Рудницького (дослідження д-ра Т.Приймака, 2017); ; висвітлені життя та творчість поета і літературознавця Микити Мандрики (розвідка М. Сороки, 2015); детально проаналізовані наукові концепції історика Івана Лисяка Рудницького (дослідження д-ра Е.Гийдела, 2018). Новій хвилі українських емігрантів присвятила свою працю перша стипендіантка НТШ Сюзанна Линн (2014), а етномузиколог Ольга Зайцева-Герц, яка отримала стипендію у 2019 році, дослідила музичний фольклор українських емігрантів до Канади на базі унікальних аудіо-записів Роберта Климаша. Стипендіати 2018 -2019 рр. взяли участь в ювілейній конференції НТШ до 70-ліття від заснування нашого Наукового Товариства в Канаді (грудень 2019).

Минулого року НТШ присудило наукову стипендію д-ру Зоряну Стеху на дослідження діяльності Українсько-Канадського Дослідчо-Документаційного Центру, що від 1982 року успішно працює при Інституті св.Володимира в Торонто. Центр зібрав величезну колекцію спогадів і свідчень жертв і очевидців Голодомору 1932-33 рр., матеріалів про участь українців в Першій і Другій світових війнах, про Дивізію Галичина, УПА, радянські концентраційні табори, масові поховання в СРСР, та інші. Наукове дослідження праці УКДДЦ, його унікальних архівів і багатоманітних проєктів, яке поставив собі за мету д-р Стех, дає змогу вповні оцінити напрямки та важливість цієї установи як у житті української громади в Канаді, так і у створенні джерельної бази для розвитку української історіографії у світі.

Цього року переможцем наукової стипендії НТШ стала Ольга Хомета. О.Хомета навчається в докторантурі на факультеті слов'янських літератур та мов університету Торонто. Ступені бакалавра і магістра вона здобула в Національному університеті "Києво-Могилянська Академія". Вона також навчалася у літній школі Гарвардського Українського Інституту. Від 1915 року

Ольга веде курси мов в Торонтському університеті. Вона бере активну участь в роботі Наукового Товариства ім.Шевченка в Канаді, а також є організатором поетичних вечорів при Канадсько-Українській Мистецькій Фундації. Для наукового дослідження НТШ О. Хомета обрала тему “The Emancipatory Ideology of Ventriloquism in Pavlo Tychyna’s Partiaa vede(1934)”. Ця тема є частиною докторської дисертації О.Хомети під назвою “The Politics of Style: Late Modernism in Ukrainian and Russian Literatures in the 1930s”, над якою вона зараз працює. У дослідженні, запропонованому для стипендії НТШ, О.Хомета зосереджується на формальних якостях мови Тичинівської поетики та його лінгвістичних експериментах у згаданій збірці. На відміну від розповсюдженого трактування поезії Тичини 1930х років як просто комуністичної пропаганди у примітивній віршованій формі, дослідниця ставить собі за мету довести, що насправді тут все далеко не так просто. О.Хомета вважає, що Тичина вдається до частіткових ритмів і шаблонної мови комуністичних плакатів і газет зі значною мірою іронії. Так, ліричний герой поета тут підмінюється голосом самого Комсомолу, звідси і термін “вентрилокізм”: мистецтво промовляти так, що мовлення здається, йде від іншого джерела.

Окрім наукової стипендії, НТШ ім.Шевченка в Канаді виділяє також фонди на підтримку книг – публікацій з української та українсько-канадської культури. Минулого року таку фінансову підтримку Дирекція НТШ присудила книзі відомого канадського історика Томаса Приймака “Ukraine, the Middle East, and the West. Fragments of History, Art, Literature, and Legend”, що виходить друком у видавництві McGill-Queen’s University Press.

Цього року підтримку НТШ здобула книга “The Extraordinary Lives of Ukrainian-Canadian Women”, під редакцією магістра Іроїди Винницької, підготована до виходу в світ Канадським Інститутом Українських Студій (KIUS Press). Книга є перекладом англійською мовою україномовної збірки спогадів під назвою “Незвичайні долі звичайних жінок”, опублікованої у Львові 2013 року, і містить надзвичайно важливі матеріали в ділянці української усної історії 20-го століття. Справді, про українських жінок, для яких Канада стала другою батьківщиною, досі опубліковані лічені праці, не зважаючи на те, що половину 1,4 млн. канадських українців складають жінки. Як зазначає рецензент книги проф. О. Кісь, долі жінок, історії яких зібрані у даному

виданні, є водночас буденні і надзвичайні. Вони народилися між 1893 і 1926 рр. на землях, що були урядовані чужими державами – царистською Росією, Австро-Угорщиною, міжвоєнною Польщею, та СРСР, однак були виховані в українських громадах як свідомі українські патріоти. По довгих та важких роках воєнних і повоєнних поневірянь, наприкінці 1940х ці жінки прибули до Канади і продовжували зберігати свою національну ідентичність і культуру, підтримуючи державну політику багатокультуралізму в Канаді.

Англомовна збірка “Extraordinary Lives of Ukrainian-Canadian Women” містить особисті спогади 10 жінок, що були вибрані з 250 інтерв’ю, записаних в рамках великого проєкту, проведеного Українсько-Канадським Дослідчо-Документаційним Центром під керівництвом магістра Іроїди Винницької у співпраці з Інститутом історичних досліджень Львівського університету. В цих історіях багато такого, чого не прочитаєш в мемуарах чоловіків: жінки краще занотовують найдрібніші подробиці повсякденного життя. Таким чином, ці матеріали дають дослідникам такі важливі свідчення, які не знайдеш в інших історичних документах. Англійський переклад цих спогадів, супроводжуваних короткими біографіями жінок та редакторськими коментарями, представляє українських жінок широкому світові і, як пише у згаданій рецензії проф. О. Кісь, “допомагає людям усього світу краще зрозуміти націю, що століттями боролася за свою незалежність і гідність і продовжує це робити і нині”.

P.S.: На світлинах – Ольга Хомета, Іроїда Винницька.

Даґмара Турчин-Дувірак,

Референт стипендій та фонду підтримки публікацій

